

ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ “เลือดข้นคนจาง” Representation of Chinese-Ethnic Thai Men within the “In Family We Trust”

ชยานิน บุญส่งศักดิ์¹ | Chayanin Boonsongsak¹

ธนพร หมูคำ² | Thanaporn Mookham²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การนำเสนอภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ “เลือดข้นคนจาง” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ละครโทรทัศน์ เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องวัน 31 จำนวนทั้งสิ้น 18 ตอน ใช้แนวคิดภาพแทนและแนวคิดสื่อโทรทัศน์ในการวิเคราะห์

ผลการศึกษา พบว่า ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนถูกผลิตซ้ำในละครโทรทัศน์ เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ชายไทยเชื้อสายจีนเป็นผู้นำ (2) ชายไทยเชื้อสายจีนเป็นคนขยันหมั่นเพียร (3) ชายไทยเชื้อสายจีนเป็นคนรักครอบครัว ซึ่งไม่ต่างจากเดิมที่เคยปรากฏให้เห็นในละครกระแสหลักที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน โดยผู้ผลิตละครโทรทัศน์ใช้วิธีการทำให้เห็นถึงความจริงแค่เพียงบางส่วน ผวนกับการให้ภาพแทนของชายไทยเชื้อสายจีนในทิศทางที่เน้นย้ำว่าชายไทยเชื้อสายจีนนั้น ย่อมเป็นผู้ที่มีความรักและกตัญญูต่อบิดามารดาหรือคนในครอบครัว มีความเป็นผู้นำหรือมีความขยันขันแข็งเป็นสำคัญ เน้นย้ำค่านิยมที่สังคมมักยอมรับการเป็นชายไทยเชื้อสายจีนตามบรรทัดฐานทางสังคมทั่วไป เพื่อให้เห็นภาพสังคมไทยเชื้อสายจีนในอนาคตว่าควรเป็นเช่นไร และยังคงสอดแทรกแง่คิดเกี่ยวกับพื้นฐานสำคัญที่เล็กที่สุดของสังคมมนุษย์ที่เรียกว่า “ครอบครัว” ในละครโทรทัศน์เรื่องนี้

คำสำคัญ: ภาพแทน, ชายไทยเชื้อสายจีน, ละครโทรทัศน์

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Abstract

This article aims to study and analyze the representation of Chinese-ethnic Thai men in the 18 episodes of the television play called “In Family We Trust.” Qualitative method was used herein to study the sample called “In Family We Trust”, broadcasted through the One31 channel. The researcher used the ideas of representation and television media to analyze the sample.

According to the study, 3 representations of Chinese-ethnic Thai men demonstrated within the show are: (1) Chinese-ethnic Thai men have good leadership, (2) Chinese-ethnic Thai men are hard-working, and (3) Chinese-ethnic Thai men give priority to their family. These are not different from what is being presented in main-stream plays involving Chinese-ethnic Thai men. In this regard, only some parts of the reality are presented by the producer. The show emphasizes the main-core values of Chinese-ethnic Thai men that are ordinarily accepted by society, namely gratitude toward their parents and family, leadership, and diligence. It gives audiences a vision of the future of Chinese-ethnics in Thailand. Additionally, the show emphasizes that family is truly important as it's the smallest unit of society.

Keywords: Representation, Chinese-ethnic Thai men, Television play

บทนำ

คนจีนเริ่มอพยพเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังเรื่อยมา กษัตริย์จีนได้ขยายการติดต่อค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียและเริ่มมีคนจีนอพยพเข้ามาเมืองไทยมากขึ้น หลายงานวิจัยได้พูดถึงการอพยพของคนไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทย ตั้งแต่ช่วงสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่ทำให้เห็นถึงสาเหตุสำคัญของการย้ายถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายจีน

เลียว เสถียรสุด (2510 : 235) ได้กล่าวว่า ชาวจีนได้เริ่มตั้งรกรากตามประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง จวบจนราชวงศ์ชิง เหตุจากความไม่พอใจในการปกครองจึงอพยพไปอยู่ต่างประเทศเป็นต้นมา ตั้งแต่ พ.ศ.2549 โดยส่วนมากเป็นชาวจีนกวางตุ้ง จีนฮกเกี้ยน จีนแต้จิ๋วและจีนแคะ เนื่องด้วยการอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยได้นำเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจีนเข้ามาพร้อม ๆ กันด้วย แม้ว่าในช่วงแรกคนจีนส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนและถูกจัดให้อยู่ในฐานะคนชนชั้นต่ำในสังคมแต่ก็มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจไทยอย่างมาก นอกจากนี้ สุชาติ ตันตะสุรฤกษ์ (2523 : 23) ยังได้เพิ่มเติมประเด็นของการอพยพของชาวจีนว่า เมื่อได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยแล้ว คนจีนส่วนใหญ่ยังนำเอาแบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมในสังคมดั้งเดิมติดตัวมาด้วยและเมื่อเวลาผ่านไปก็นำมาประยุกต์ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของตน จนเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะในสังคมไทยในที่สุด คนไทยเชื้อสายจีนมีการดำรงชีวิตและประเพณีต่าง ๆ ตามแบบจีน และเมื่อได้แต่งงานข้ามเชื้อชาติกับคนไทยและมีลูกหลานจึงเรียกว่า “คนไทยเชื้อสายจีน” ปัจจุบันมีการเผยแพร่การดำรงชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างกว้างขวางมากขึ้น จนก่อให้เกิดการถ่ายทอดในหลากหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรมหรืองานศิลปะ ละครโทรทัศน์ ฯลฯ อย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น ผลงานนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ เหลื่อมหมอลายเหมย ลอดลายมังกร สำเภาทอง ซึ่งตั้ง กุหลาบจีน ขอมอนไบนั่น...ที่เธอฝันยามหนุน ซึ่งได้ถ่ายทอดชีวิตของชาวจีนที่อพยพมายังเมืองไทยและเผชิญหน้ากับความยากลำบาก รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่คนจีนต้องอดทน และต่อสู้กับความยากจน ตลอดจนการอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนขยันหมั่นเพียรและอดทน รู้จักพึ่งพาตนเองให้ได้ ถัดมางานวิจัยของ ปรีดา อัครจันทโชติ (2561) ได้เขียนเชื่อมโยงการถ่ายทอดความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ว่า นอกจากคนไทยเชื้อสายจีนจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยแล้ว

ยังเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของละครโทรทัศน์ไทยด้วย นับตั้งแต่ยุคเรื่องหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย ช่วงปี พ.ศ. 2499 ที่ได้จัดแสดงเรื่องสามก๊ก ทางช่อง 4 บางขุนพรหม จากนั้นก็ได้ปรากฏละครโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหาความเป็นจีนมาอย่างต่อเนื่องหลังจากบทบาทของสื่อเริ่มมีเข้ามามีความสำคัญ พบเห็นละครที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวไทยเชื้อสายจีนมาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็น ลอตลายมังกร เสน่ห์นางงิ้ว หงส์เหนือมังกร ฯลฯ ผลงานละครโทรทัศน์ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนใหญ่ นั้น ได้ถูกยกระดับตามความก้าวหน้าของสังคมเป็นเรื่องราวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจการค้าเป็นหลัก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 : 997) ระบุว่า ละครโทรทัศน์นั้นเป็นละครพูดที่มีการตกแต่งฉากให้เหมือนจริง เพื่อให้ผู้ชมได้รับความรู้และความบันเทิง ดังนั้นการนำเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีนมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์จึงสามารถทำให้ผู้ชมได้เห็นและเข้าใจวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่และบทบาทของตัวละครของคนไทยเชื้อสายจีน ดังเช่น ละครโทรทัศน์เลือดข้นคนจาง (In Family We Trust) ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษานี้ ได้เริ่มออกอากาศครั้งแรกทางช่องวัน 31 ในปี พ.ศ.2561 จัดเป็นละครโทรทัศน์ไทยแนวชีวิตสืบสวนสอบสวนที่ถูกกล่าวถึงเป็นอย่างมากจนได้รับรางวัลให้เป็นละครโทรทัศน์ที่ถูกพูดถึงมากที่สุดแห่งปีและอีกหลากหลายรางวัล

ทั้งนี้ ละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่ประกอบสร้างความหมายทางสังคมในรูปแบบหนึ่ง โดยมีความหมายแฝงเร้นอยู่ภายใน จนนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสร้างภาพแทน (Representation) ของชายไทยเชื้อสายจีนในสื่อละครโทรทัศน์ว่ามีการนำเสนอภาพแทนในลักษณะใดบ้าง และมีการผลิตซ้ำภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนจากละครโทรทัศน์ในช่วงสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งเป็นกลุ่มนักธุรกิจกลุ่มใหม่ที่สำคัญของไทย เพื่อชี้ให้เห็นว่าในบริบทการสร้างและเสพละครโทรทัศน์ไทยนั้น ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์มีวิธีการสร้างสรรค์และนำเสนอเนื้อหาอย่างไรให้เป็นที่ยอมรับของผู้ชม นอกจากนี้ กระบวนการสร้างสรรค์ดังกล่าว ยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนตระกูลใหญ่ อันมีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนของชายไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ เรื่อง “เลือดข้นคนจาง”

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอความเป็นชายไทยเชื้อสายจีน

วิภาวี สุวิมลวรรณ ได้ศึกษาอุดมคติทางธุรกิจของผู้ประกอบการไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษากลุ่มผู้นำหอการค้าจีน (พ.ศ.2488-2540) พบว่าชาวจีนยึดถือการดำเนินธุรกิจบนหลักความสัมพันธ์และบริหารงานแบบครอบครัวใหญ่เป็นหลัก ธาณิวัฒน์ บุญโต (2542: 6) ระบุว่า ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และทำมาหากินเพื่อสร้างฐานะให้เกิดความมั่นคงในชีวิต ชาวจีนจึงขยันขันแข็ง เริ่มตั้งแต่การรับจ้างสารพัด เรียนรู้การค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ จนขยายขึ้นประกอบอาชีพค้าขายอย่างมั่นคงงานวิจัย ของ นิโลบล วงศ์ภัทรพนธ์ (2564) ได้พบว่า ความเป็นความเป็นครอบครัวใหญ่ของตัวละครจีนนั้นแสดงให้เห็นวัฒนธรรมของการมีลูกหลานจำนวนมาก เพื่อมาแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการขยายกิจการของครอบครัวอย่างการประกอบธุรกิจในระบบกงสี

ด้านความรักและครอบครัวของชายไทยเชื้อสายจีน งานวิจัย ของ นิโลบล วงศ์ภัทรพนธ์ (2564) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องจากลอตลายมังกรสู่เลือดข้นคนจาง : การนำเสนอลักษณะทางวัฒนธรรมความเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย พบว่าแม้จะมีปมปัญหาระหว่างพี่น้องในครอบครัวจีน แต่ความเป็นพี่น้องของชายไทยเชื้อสายจีนนั้นมีความช่วยเหลือและคอยแก้ไขปัญหาให้กันและกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ประเด็นวิถีชีวิตครอบครัวของเลือดข้นคนจาง ยังมีแนวคิดการเลี้ยงลูกที่ปรับเปลี่ยนใหม่ โดยการให้อิสระกับลูกได้เลือกได้เรียนในสิ่งที่ชอบ และให้ออกาสลูกได้เลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง

สุเมธ อาชาสมประสงค์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องละครโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอภาพคนไทยเชื้อสายจีนของจำนวน 3 เรื่อง คือ เรื่อง มงกุฎดอกส้ม (2539, 2553) เรื่อง เสน่ห์นางจิว (2542, 2551) และเรื่อง หงส์เหนือมังกร (2543) พบว่า ละครโทรทัศน์ได้สะท้อนวิถีชีวิตครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เป็นครอบครัวใหญ่ ซึ่งมีการปรับเนื้อหาในเรื่องสังคมผัวเดียวเมียเดียว (monogamy) ไปตามยุคสมัยของสังคม สิ่งที่ยังคงไว้เหมือนเดิม คือ การสืบทอดความเชื่อในระบบชายเป็นใหญ่ การบูชาเทพเจ้า บรรพบุรุษ และวิถีปฏิบัติในพิธีกรรมสำคัญของชาวจีน ถัดมางานวิจัย ของ บุญยง สุขทาพจน์ (2562) เรื่องแนวคิดทฤษฎีการเล่าเรื่องกับค่านิยมคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์เรื่อง เลือดข้นคนจางพบว่า มีการนำเสนอค่านิยมของคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของเพศชาย-หญิง และค่านิยมเรื่องความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ส่วนความเชื่อและประเพณีนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยหรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดความขัดแย้งที่เป็นจุดเปลี่ยนของละคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งวิเคราะห์ภาพแทนของชาวไทยเชื้อสายจีน จากละครโทรทัศน์ช่วงวัน 31 เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” รวมทั้งสิ้น 18 ตอน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดภาพแทน และแนวคิดเกี่ยวกับสื่อละครโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากการคัดเลือกภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชาวไทยเชื้อสายจีนที่เป็นปัจจุบัน โดยเลือกทั้งภาพเหตุการณ์และบทสนทนาของตัวละครในโทรทัศน์มาใช้วิเคราะห์ตามทฤษฎีแนวคิดเรื่องภาพแทน แนวคิดเกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์ และสรุปผลการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

จากบทความเรื่อง ภาพแทนชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์ “เลือดข้นคนจาง” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการศึกษาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับภาพแทน และแนวคิดเกี่ยวกับสื่อละครโทรทัศน์

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพแทน

นักคิดกลุ่มที่อธิบายภาพแทน Hall (1997) ได้นิยามเกี่ยวกับภาพแทนไว้ว่า เป็นการนำเสนอแนวคิดโดยเชื่อมโยงกับการใช้ระบบสัญลักษณ์ ภาษาอังกฤษคือ Representation และยังรวมถึงการนำเสนอใหม่ (Representation) เป็นอีกนัยยะที่สำคัญของคำว่าภาพแทนนี้ด้วย โดยภาพแทนหรือภาพแทน ประกอบด้วย 2 กระบวนการ ได้แก่ (1) การนำเสนอภาพแทนในใจ คือ การกลั่นกรองจากความจริงรอบตัวและความคิดหนึ่งให้กลายเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น การตีความจากสิ่งที่มองเห็น เช่น แก้ว โต๊ะ เก้าอี้ เราจะตีความไว้ได้ง่ายว่า สิ่งเหล่านี้มีหน้าที่ทำอะไร (2) ภาพแทนภายนอก คือ การพยายามสื่อสารความคิดหรือความรู้ที่อยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบผ่านระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา โดยจะเป็นภาษาพูดหรือเขียนหรือสิ่งอื่น ๆ แทนได้ และมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 3 สิ่ง คือ (1) สิ่งต่าง ๆ (things) ได้แก่ คน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ ฯลฯ (2) แนวคิด (concept) คือ ความคิดหรือแนวคิดที่อยู่ในหัวของมนุษย์ที่จะช่วยจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (3) สัญลักษณ์ (sign) คือ เครื่องหมาย รหัสหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยในการสื่อความคิดผ่านการทำงานของภาษา ทั้งสามองค์ประกอบนี้ถือเป็นการเชื่อมโยงความคิดและภาษาเพื่อให้สามารถอ้างอิงได้ถึง ผู้คน เหตุการณ์และวัตถุจริง ๆ เข้าด้วยกัน ปรากฏออกเป็นภาพแทน (Representation) สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ วิลาสินี พิพิธกุล (2544) กล่าวถึงภาพแทนว่าเป็นผลผลิตของความหมายในกระบวนการคิดความเชื่อ ความรู้สึก และอุดมการณ์ของมนุษย์ผ่านการสื่อสาร เป็นการเชื่อมโยงความคิดเข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งจินตนาการร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน ทำให้เรารับรู้ความหมายจากภาพแทนเหมือนกัน นอกจากนั้นการที่ภาพแทนมีความหมายก็เพราะมีความสอดคล้อง

กับบรรทัดฐานและคุณค่าที่คงอยู่แล้วในวัฒนธรรมนั้น การเป็นภาพแทนไม่ใช่แค่เพียงเป็นภาพสะท้อนของความเป็นไปได้ในสิ่งที่มีอยู่ในโลก ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ภาพแทน เป็นผลผลิตของการให้ความหมายแทนถึงสิ่งหนึ่งหรือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่มีส่วนช่วยในการทำให้ผู้รับสารสามารถมองเห็นคุณค่าและอุดมการณ์บางอย่างผ่านผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ที่หลอมรวมไปกับสังคมด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อละครโทรทัศน์

สื่อละครโทรทัศน์ มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ครบรส ทั้งภาพ เสียง และการเคลื่อนไหว ทำให้ผู้ชมได้รับอรรถรสทั้งภาพและเสียงได้เป็นอย่างดี กาญจนา แก้วเทพ (2545) กล่าวว่า รูปแบบและการนำเสนอของละครโทรทัศน์นั้นมีหลากหลาย สามารถดึงดูดความสนใจและสอดแทรกอุดมการณ์บางอย่างในรูปแบบของความบันเทิง คุณสมบัติดังกล่าวทำให้ละครโทรทัศน์เป็นแหล่งพุ่มพักที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของอุดมการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

ละครโทรทัศน์เลือดข้นคนจาง (In Family We Trust) ออกอากาศครั้งแรก พ.ศ.2561 จัดเป็นละครโทรทัศน์ไทยแนวดราม่า จากทีมผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ที่ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อมโยงกับการเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์ เป็นผู้เขียนบทละครโทรทัศน์หลัก ตามมาด้วยทีมงานประพันธ์ร่วม ได้แก่ ชลดา เตียวสุวรรณ ทรงยศ สุขมากอนันต์ เกรียงไกร วชิรธรรมพร ศุภกฤต นิงสานนท์ ทศพร เจริญทอง และ วสุธร ปิยารมณ โดยผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ทั้งหมดที่กล่าวไปนั้นทุกคนต่างมีเชื้อสายจีนทั้งสิ้น และใช้ชีวิตคลุกคลีอยู่กับครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์ในการประพันธ์บทละครโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับชีวิต ความรักและครอบครัวซึ่งเป็นที่โด่งดังและได้รับรางวัลหลากหลายเรื่องด้วยกัน ด้วยความต้องการที่จะสื่อสารให้คนรุ่นใหม่เห็นถึงชีวิตของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ จึงได้ผสมผสานดารานักแสดงใหญ่ที่คนดูทั่วไปรู้จักเพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดกลุ่มเป้าหมายใหม่ที่จะเข้ามาชมละครครอบครัวไทยเชื้อสายจีนให้ได้มากขึ้น

ขอบเขตของข้อมูล

ละครโทรทัศน์เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” ผลิตโดยเดอะ วัน เอ็นเตอร์ไพรส์ นาวาบางกอก และโพธิ์โนล็ค ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องวัน 31 ช่วง พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 18 ตอน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ละครโทรทัศน์เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” โดยใช้แนวคิดสื่อโทรทัศน์กับแนวคิดภาพแทน จากการศึกษาพบการนำเสนอภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีน แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนลักษณะความเป็นผู้นำ ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่มีลักษณะขยันหมั่นเพียร และภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่มีลักษณะรักครอบครัว ดังผลการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

1. ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนลักษณะความเป็นผู้นำ

ชาวจีน จากแผ่นดินใหญ่ในสมัยก่อนได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนยากไร้ หนีสงครามหรือหนีความยากจน มาเป็นแรงงานหรือประกอบอาชีพรับจ้าง ส่วนใหญ่มักเป็นเพศชายที่มีลักษณะสูงงาน หาเช้ากินค่ำจนตั้งตัวได้ดี เนื่องจากไม่เลื่องงาน ไม่เกียจงาน ต่อมาสามารถดำเนินธุรกิจส่วนตัวได้ด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จในที่สุด

จากละคร “เลือดข้นคนจาง” ผลการวิเคราะห์หลังการรับชม ละครเรื่องเลือดข้นคนจาง พบว่า การที่ลูกชายคนโต คือ “ประเสริฐ” ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นประธานบริหารของโรงแรมจिरานันดา เป็นกิจการหลักของครอบครัว ด้วยความเป็นลูกชายคนโตของตระกูล จึงได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการบริหารกิจการของครอบครัวซึ่งเงินกำไรต่าง ๆ จากการบริหารนั้นก็จะถูกนำเข้ากสิ ซึ่งเป็นกองกลางของครอบครัว นอกจากนี้ยังมี

บทบาทเป็นเหมือนที่ปรึกษาใหญ่ของบ้าน รวมทั้งเป็นผู้ถือครองอำนาจในการตัดสินใจเรื่อง ต่าง ๆ ในบ้านด้วยดังตัวอย่างบทสนทนา

กรกันต์ : “เฮียครับ เจี๋ยครับ พอตีว่าผมกับน้ำผึ้งเนี่ยมีเรื่องอยากจะปรึกษานะครับ”

ประเสริฐ : “อาลี”

กรกันต์ : “คือช่วงนี้เวกส์มันเรียนหนักมากเลยครับ บางวันก็กลับดึก บางวันก็ไม่ได้กลับบ้านเลย การเดินทางก็ลำบากครับ ผมได้ยินมันพูดอยู่บ่อยๆ นะครับ ว่ามันอยากได้รถส่วนตัว ผมก็คิดนะครับ ว่าอาจก็จะซื้อให้มันตั้งนานละ ก็เลยอยากจะมาปรึกษาว่า ควรซื้อให้มันดีไหมครับ”

ประเสริฐ : “ได้สิ เวกส์เรียนมหาวิทยาลัยแล้วนี่ ก็ควรจะมียุทธส่วนตัวได้แล้วก็ไปดูเอาแล้วกัน แล้วเอาเงินมาเบิกที่ก่งสิ”

(เลือดชั้นคนจาง, ตอนที่ 1)

จากบทสนทนาประเสริฐเป็นพี่ชายใหญ่ ได้รับอำนาจสืบต่อจากพ่อ(อาคง) ตามรูปแบบของคนในสังคมไทยเชื้อสายจีนแต่เดิม ฉากนี้เป็นการนำเสนอบทสนทนายาระหว่างน้องชายกับพี่ชายเกี่ยวกับการใช้เงินกองกลางในครอบครัว พี่ชายเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในก่งสิ ซึ่งเป็นระบบการบริหารกิจการครอบครัวแบบจีนแต่เดิม เพื่อดูแลกิจการครอบครัวไม่ให้ผลประโยชน์ไปตกเป็นของคนนอกและมีการใช้ทรัพย์สินกองกลางร่วมกัน โดยอำนาจสิทธิ์ขาดอยู่ที่พี่ชายคนโตสุดซึ่งเป็นการนำเสนอภาพแทนที่ว่าลูกชายคนโตสุดของบ้านควรเป็นผู้นำและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการให้กับทุกคนในครอบครัว นอกจากนี้ยังปรากฏสัญญาณของตัวละครที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาผ่านบทสนทนาอีกด้วย โดยความคิดของคู่สนทนานำเสนอให้เห็นว่าชายไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา ถือเป็นการนำเสนอภาพแทนของชายไทยเชื้อสายจีนได้ว่าการศึกษาที่ดีจะนำไปสู่การเป็นผู้นำที่ดีได้ในอนาคต ชายไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกจึงมุ่งมั่นในการพัฒนา ใฝ่รู้และใฝ่ใจในความเจริญก้าวหน้า พัฒนาตนเองเพื่อไปประกอบธุรกิจครอบครัวหรือตนเองในอนาคต

นอกจากนี้ในประเด็นของเป็นผู้นำในการดูแลธุรกิจและผลประโยชน์ของครอบครัว ยังได้ปรากฏผ่านตัวอย่างบทสนทนา ที่ว่า

ภัสสร : “ฉันว่า ถ้าเราจัดการดี ๆ ก็มีแต่ได้กับได้นะเฮีย”

ประเสริฐ : “ไม่ดีกว่า ถ้าเกิดมีอะไรผิดพลาดทำให้แขกที่เข้ามาพักไม่พอใจ”

(เลือดชั้นคนจาง, ตอนที่ 1)

ประเสริฐ : “ฉันตัดสินใจแล้ว และจะไม่เปลี่ยนใจ”

(เลือดชั้นคนจาง, ตอนที่ 2)

จากบทสนทนายาระหว่างภัสสรน้องสาวกับประเสริฐพี่ชาย นับเป็นภาพแทนให้เห็นว่าประเสริฐพี่ชายใหญ่สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับธุรกิจของคนในครอบครัวได้ สอดคล้องกับการมีภาวะความเป็นผู้นำของชายไทยเชื้อสายจีนที่สามารถให้คำปรึกษาและดูแลคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ภาพแทนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ “เลือดชั้นคนจาง” ยังนำเสนอให้เห็นถึงการส่งต่อตำแหน่งจากพ่ออย่างชัดเจน โดยวางตำแหน่งผู้นำคนต่อไปของตระกูลรองจากพ่อให้เป็นพี่ชายคนโตของตระกูล (ประเสริฐ) จากภาพประเสริฐนั่งอยู่ในตำแหน่งขวามือของพ่อ (อาคง) เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นตำแหน่งผู้นำและได้รับความไว้วางใจให้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ต่อจากพ่อราวกับว่าเป็นเหมือน “มือขวา” ของพ่อ (อาคง) ดังปรากฏในภาพที่เริ่มจากทางซ้ายมือสุด คือ พี่ชายใหญ่ (ประเสริฐ) พ่อ (อาคง) และสะใภ้ (คริส)

รูปที่ 1 ภาพรับประทานอาหารระหว่างพี่ชายใหญ่ (ประเสริฐ) พ่อ (อากง) และสะใภ้ (คริส)
ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=sfMDgE2dLRY> (2021)

นอกจากนี้ ยังพบภาพแทนของการนำเสนอความเป็นผู้นำจากเรื่องการตั้งชื่อของชายไทยเชื้อสายจีน ที่แสดงให้เห็นถึงความดีและโดดเด่น ดังเช่นตัวละครของพี่ชายใหญ่ที่ชื่อ “ประเสริฐ” (ประ-เสิด) หมายถึง วิเศษ, ดีเลิศ, ดีที่สุด โดยในตัวละคร พบว่า ชื่อของลูกชายคนโตคนนี้เป็นคนเดียวที่มีความหมายค่อนข้างชัดเจน ถูกวางไว้ให้เป็นผู้ชายคนเดียวที่มีความสำคัญกับตระกูลนี้และเป็นตัวละครที่จะพาเรื่องราวไปสู่ปัญหาและความคลี่คลายปมต่าง ๆ ของเรื่องต่อไป

2. ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่มีลักษณะขยันหมั่นเพียร

ชาวจีนส่วนใหญ่ต้องดำรงอาชีพด้วยการค้าขายหรือการทำธุรกิจ ดังนั้นลูกชายชาวจีนต้องเป็นคนที่มีความขยันหมั่นเพียร หนักเอาเบาสู้ เนื่องจากการอพยพเข้ามาเมืองไทยของชาวจีนสมัยก่อนนั้นก็เพื่อการทำมาหากิน หรือเพื่อสร้างฐานะใหม่ ครอบครัวชาวจีนหลายคนไม่มีบ้าน ไม่มีเงินทองเพียงพอ จึงต้องพยายามหาทางแก้ไข ปัญหาเหล่านี้ และไขว่คว้าหาโอกาสไปเรื่อย ๆ จนตั้งตัวได้และมีความมั่นคง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ธาณวิวัฒน์ บุญโต (2542: 6) ที่สรุปไว้ว่า ชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และรับจ้างงานสารพัด เรียนรู้พัฒนาตนเอง จนสามารถทำการค้าขายได้ในไทย ดังบทสนทนาต่อไปนี้

เมธ : “มันก็ปีมาแล้วเฮีย ผมทำไม่ได้แล้วแหละ”

ประเสริฐ : “ถ้าเป็นคนอื่นอ้างเหตุผลแบบนี้ เฮียคงจะเชื่อนะ แต่คนอย่างแกเรียนรู้ใหม่ได้เร็วจะได้”

(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างบทสนทนายระหว่างเมธกับประเสริฐ เป็นการผลิตซ้ำภาพแทนของคนไทยเชื้อสายจีนที่มักต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร เป็นลูกชายที่ตั้งใจทำมาหากิน ซึ่งเป็นภาพที่ถูกตอกย้ำซ้ำ ๆ ปรากฏให้เห็นผ่านตัวละครชายไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์มาหลายเรื่อง ดังเช่น บทสนทนายระหว่างเมธกับประเสริฐนั้นเป็นตัวอย่างภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอให้เห็นว่ามีการนำเสนอภาพแทนลักษณะชายไทยเชื้อสายจีนที่ต้องมีความขยันหมั่นเพียรให้กับชายไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลานด้วยไม่ใช่เพียงแค่ชายไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกเท่านั้น พบบทสนทนาของเตียว (หลานชาย) หนึ่งในหลานชายของตระกูลได้พูดกับอา (เมธ) โดยมีความคิดที่ว่าการทำงานที่หนักของผู้ชายจีนนั้นต้องเป็นคนเอาการเอางาน ขยันและไม่เกียจคร้าน เป็นที่รักของคนในครอบครัว จากบทสนทนาที่ว่า

เตียว : “อาแม่บอกว่ากูเมธเป็นลูกคนโปรดของอากง เพราะกูเมธทำงานเก่ง”

(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 12)

3. ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่มีลักษณะรักครอบครัว

ชายไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มักถูกสอนให้รักครอบครัวรักพี่น้อง กตัญญูต่อคนในตระกูลของตน เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วชาวจีนมักจะประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจครอบครัว จึงจำเป็นต้องสร้างความไว้วางใจให้กับคนในครอบครัวเป็นผู้ดูแลกันเอง เพื่อที่ผลประโยชน์จะได้อยู่ในครอบครัวไม่ตกไปอยู่กับคนภายนอก ดังนั้นจึงถูกปลูกฝังให้คนในครอบครัวรักกันจากรุ่นสู่รุ่น จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์ เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” แสดงให้เห็น

ถึงความรักความสัมพันธ์ของครอบครัว ผ่านบทสนทนาที่แสดงถึงความเชื่อใจ การเสนอตนเข้าช่วยเหลือกันในสถานการณ์ต่าง ๆ และการปกป้องซึ่งกันและกัน ดังบทสนทนาต่อไปนี้

- เต๋ย : “เฮียเชื่อผมใช้ไหม”
อ๊ : “กูเชื่อมึง แต่มึงรู้ไหมว่าตอนนี้มีแต่กูที่เชื่อมึง”
อ๊ : “มึงไม่ต้องมาชี้เเย่เลย ทำพลาดแล้วก็ต้องแก้ไขให้ได้สิ”
เต๋ย : “ผมกลัวอะเฮีย”
อ๊ : “ไม่ต้องกลัว กูสัญญา กูจะช่วยมึงให้ได้ ไม่ต้องร้องแล้ว”
(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 13)

จากบทสนทนาที่เกิดขึ้นระหว่างพี่น้องที่แสดงให้เห็นว่าอ๊ (พี่ชาย) พยายามที่จะช่วยเหลือเต๋ย (น้องชาย) ออกจากคุก โดยให้ถ้อยคำสัญญาอย่างชัดเจนไม่ว่าอย่างไรก็ตาม แสดงให้เห็นถึงความรักและความไว้วางใจของคนในครอบครัว แม้น้องชายของตนเองจะทำความผิดก็สามารถให้อภัย คอยช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถึงที่สุด และอีกหนึ่งตัวอย่างบทสนทนาเป็นฉากที่นำเสนอถึงการแสดงความจริงใจกับคนในครอบครัวของเวกส์ที่ยอมสารภาพความจริงให้กับคนในครอบครัวของตัวเอง ดังตอนหนึ่งของบทสนทนาที่ว่า

- เวกส์ : “ที่จริงฮาร์ดดิสก์กล่องวงจรปิดบ้านแปะเสร็จที่เหม่เหมเอาไปทิ้ง ผมเก็บไว้!
ผมรู้ความจริงทุกอย่าง”

(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 17)

ความรักเป็นความผูกพันทางอารมณ์ ความใกล้ชิดและเกิดจากการปลูกฝัง โดยส่วนใหญ่ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนจะอยู่รวมกันในบ้านหลังเดียวเป็นตระกูลใหญ่ ภาพและบทสนทนาด้านล่างเป็นฉากที่ลูกชายทั้ง 4 คนได้มานอนรวมในห้องเดียวกันเหมือนสมัยตอนเด็กอีกครั้ง แสดงให้เห็นถึงความรักของชายไทยเชื้อสายจีนที่ถูกเลี้ยงและปลูกฝังให้อยู่ด้วยกัน และรักกันตั้งแต่เด็ก ในขณะที่มีปัญหาปมใจและให้กำลังใจกัน คอยอยู่เคียงข้างกัน

รูปที่ 2 ภาพห้องนอนของชายไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลาน

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=Qg33nwnAMtl> (2021)

- เอิร์น : “ผมชอบนะเวลาที่พวกเรานอนด้วยกัน คิดถึงสมัยตอนเด็กๆ เลย”
(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 8)

นอกจากนี้ยังมีบทสนทนาที่แสดงให้เห็นถึงความรักความกตัญญูต่อบิดามารดาของชายไทยเชื้อสายจีน ดังบทสนทนาต่อไปนี้

- เอิร์น : “ม้า ถ้ามีอะไรที่ผมช่วยได้บอกผมได้นะครับ”
(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 13)

ภัสสร : “...มีาเหลือบไปเห็นปิ่นวางอยู่บนเตียง ด้วยอารมณ์ชั่ววูบก็เลยไปหยิบปิ่น
แล้วก็ยิงกุ้เสริฐเสียชีวิต ส่วนเรื่องกางเกงที่มีาต้องเปลี่ยนก็เพราะว่า มันเปื้อนเลือด”
เต้ย : “ไม่อะ...ไม่ ผมได้ปิ่นมาจากเหมเหม ไม่ใช่ได้ปิ่นมาจากมีา”

(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 15)

จากบทสนทนาระหว่างเอิร์นกับเต้ย (ลูกชาย) ที่เสนอตัวช่วยเหลือภัสสร (แม่) ของตนเอง และพร้อมที่จะปกป้องแม่ไม่ให้แม่ได้รับความผิดต่อการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เชื่อว่าการแสดงออกถึงการได้ปกป้องและช่วยเหลือแม่นั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นหน้าที่ของลูกชายที่ดีที่ถูกปลูกฝังไว้ในความรักความกตัญญูของชาวไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้ยังมีบทสนทนาที่แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนต่างก็ต้องการปกป้องคนในครอบครัวของตนเองตลอดจนญาติพี่น้องของคนในตระกูล ดังบทสนทนาที่ว่า

เมธ : ปล่อยกุ้กับเหมเหมไปเถอะนะ กุ้ขอร้องหละ
อ๊ : กุ้ กุ้ไม่ได้ตั้งใจทำร้ายกุ้เสริฐ ผมรู้... กุ้แค่จะไปหากิมคริส...ใช่ไหมครับ
พอผมรู้ความจริงแล้วผมเห็นใจกุ้นะ แต่ผมก็ต้องช่วยน้องชายผมเหมือนกัน...
เราจะทำยังไงให้กุ้อยู่กับเหมเหมต่อที่นี้และผมก็ช่วยเต้ยได้ด้วย เราไปหาที่นั่นคุยกันดีกว่าไหมครับ

(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 16)

เมธ (อา) และอ๊ (หลาน) พยายามตกลงกันว่าต้องการพูดคุยถึงเรื่องราวที่ผิดพลาด เพื่อไม่ให้มีผู้ใดต้องเดือดร้อนทั้งลูกสาวของเมธ และแม่ของอ๊เลยตัดสินใจคุยกันระหว่างอาหลานเพื่อปรับความเข้าใจกันแทนการใช้ความรุนแรง ฉากถัดมาบทสนทนาแสดงถึงความรักของพ่อ (กรกันต์) กับลูกชาย (มาเก๊า) พ่อพยายามทำลายหลักฐานบางอย่างเพื่อไม่ให้ลูกชายของตนเองเดือดร้อน จึงทำลายหลักฐานบางอย่างเพื่อปกป้องลูกของตนเองดังตัวอย่างบทสนทนาที่ว่า

มาเก๊า : “ป้า ป้าทั้งแบบนี้เลยหรอ”
กรกันต์ : “ทำไมอะ คนตายก็พี่ชายป้า คนยิงก็พี่ชายป้า แล้วคนที่เก็บฮาร์ดดิสก์
ได้ก็ลูกชายป้า ทำไมป้าจะทั้งไม่ได้”

(เลือดข้นคนจาง, ตอนที่ 17)

บทสนทนาเหล่านี้ เปรียบเสมือนการตอกย้ำโน้ตศันเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ว่าให้ความรักและความสำคัญกับคนในครอบครัวเสมอ ถ่ายทอดให้เห็นผ่านตัวละครทั้งสามรุ่นไม่ว่าจะเป็นรุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก รุ่นหลาน ทำให้ผู้รับชมละครโทรทัศน์เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” โดยส่วนใหญ่เป็นการมอง ภาพแทนจากมโนทัศน์ของสังคมไทยทั้งสิ้น เนื่องจากการประพันธ์บทของคนไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับครอบครัวของคนจีนทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นถึงการเน้นย้ำซ้ำ ๆ ว่าภาพแทนของชาวไทยเชื้อสายจีนว่า ต้องมีความเป็นผู้นำ มีความขยัน และรักครอบครัว

สรุป

ละครโทรทัศน์ เรื่อง “เลือดข้นคนจาง” ผลงานของผู้เขียนบทประพันธ์หลักอย่าง ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์ นำเสนอการผลิตสร้างและผลิตซ้ำ (Reproduction) ลักษณะของชาวไทยเชื้อสายจีนทั้งสามรุ่น ได้แก่ รุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก และรุ่นหลาน โดยใช้วิธีการตอกย้ำภาพแทนของชาวไทยเชื้อสายจีนดังกล่าว ผ่านการนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ เพื่อสร้างความรู้สึกละเอียดพิถีพิถันให้กับผู้ชมที่เป็นวัยรุ่นยุคใหม่ ให้ได้จดจำภาพของลักษณะชาวไทยเชื้อสายจีนดังกล่าว ที่ถูกผลิตซ้ำผ่านบทละครโทรทัศน์ และการแสดงของตัวละครที่ผู้ชมมักจะคิดถึงอยู่เสมอ

และมีมาเนิ่นนานหลายสมัย อาทิ อยู่กับกัง เสน่ห์นางจิ้ง ลอดลายมังกร เป็นต้น ถือเป็นการผลิตซ้ำภาพแทนคนไทย เชื้อสายจีน จากกรอบคิดเดิมของคนไทยทั้งสิ้น มีการนำเสนอภาพแทนของความเป็นชายไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ที่แตกต่างจากเดิมไปบ้าง เช่น ความมั่นใจในตัวเองที่จะช่วยเหลือและเอาตัวรอดตั้งแต่ยังเด็ก (รุ่นลูก) และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา และให้อิสระกับลูกในการเลือกเรียนซึ่งผลเป็นเช่นเดียวกับงานวิจัยของ นิโลบล วงศ์ภักทรนทร์ (2564) อย่างไรก็ตามภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในผลการศึกษายังถูกนำเสนอผ่านตัวละครเรื่องนี้โดยหลัก ยังคงเพื่อตอกย้ำแนวคิดชายไทยเชื้อสายจีนรูปแบบเดิมให้กับกลุ่มเป้าหมายใหม่ เป็นผู้ชมวัยรุ่นยุคใหม่ให้ได้ซึมซับกับความดีและความน่ารักของตัวละครชายไทยเชื้อสายจีน จึงส่งผลให้ผู้ชมกระแสหลักนั้นติดอยู่กับกรอบความคิดเดิมและไม่ได้เปิดโอกาสให้มองเห็นถึงภาพแทนในปัจจุบัน ภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่แท้จริงในปัจจุบันที่อาจเปลี่ยนแปลงไปหรืออาจจะคงเหลืออยู่บ้างตามมโนทัศน์ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ผลิตสร้างภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนเหมือนกับละครโทรทัศน์ไทยอื่น ๆ ที่เคยมีมาไม่ว่าจะเป็น ลอดลายมังกร เสน่ห์นางจิ้ง หงส์เหนือมังกร ฯลฯ

ประเด็นการสร้างภาพแทนตัวละครชายไทยเชื้อสายจีนในลักษณะดังที่ปรากฏในผลการศึกษาเรื่องการเป็นผู้นำ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ได้แสดงให้เห็นถึงด้านดีของการเป็นที่ปรึกษาหลักของคนในครอบครัว การนำเสนอภาพภาวะความเป็นผู้นำของชายไทยเชื้อจีน การสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจากรุ่นบรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกจำเป็นต้องเป็นลูกชายคนโตที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัว เป็นเสาหลักของตระกูลไม่เพียงแต่จะเป็นการให้คำปรึกษาคนในครอบครัวโดยตรงของตนเอง แต่ยักรวมไปถึงหลานหรือคนอื่น ๆ ในตระกูลด้วย ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ได้ให้มุมมองที่แตกต่างออกไปบางมุม เช่น ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่ทำให้พี่ชายผู้นำครอบครัวเสียชีวิตลง เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์มองว่าระบบกงสีอาจใช้ไม่ได้ต่อไป และการไว้วางใจให้ลูกชายต้องเป็นผู้สืบทอดมรดกเท่านั้นอาจเกิดความขัดแย้งกันเองภายในตระกูล เหล่านี้เองก็เป็นเหตุเพราะคำสั่งสอนของบรรพบุรุษและอำนาจเงินอาจรายได้ครอบครัวยังอาจมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องพัวพันจนนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคนในครอบครัว

การนำเสนอตัวละครชายไทยเชื้อสายจีนที่มีลักษณะความขยันหมั่นเพียรในเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าชายไทยเชื้อสายจีนถูกนำเสนอให้มีความจริงจังกับการทำงานและการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการทำงานด้านธุรกิจ ให้เป็นที่รู้จักจนเป็นใหญ่เป็นโตเช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ ธาณิวัฒน์ บุญโต (2542:6) ที่ได้กล่าวว่าชายไทยเชื้อสายจีนตั้งแต่เข้ามาตั้งรกรากในไทยก็ทำงานสารพัด เป็นคนขยันขันแข็งจนมีธุรกิจการค้าเป็นของตนเองได้จากละครโทรทัศน์เลียดขันธ์คนจางก็ทำให้เห็น การดูแลธุรกิจที่ผ่านมาแต่ละรุ่นแต่ละสมัยซึ่งเป็นการตอกย้ำภาพชายไทยเชื้อสายจีนแบบเดิมว่า ชายไทยเชื้อสายจีนไม่ว่าจะรุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก หรือรุ่นหลานนั้น ต้องเป็นคนขยันทำมาหากินแต่มีมโนทัศน์ที่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ได้แทรกให้คิดไว้ในตัวละครว่า การเป็นคนขยันหมั่นเพียรนั้นอาจไม่ใช่เพียงเพื่อแสดงความรับผิดชอบในการเลี้ยงตนเองหรือเลี้ยงครอบครัวเพียงเท่านั้น แต่ยังเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ เป็นที่รักของคนในครอบครัวหรือคนในตระกูล รวมทั้งเป็นที่นับถือทางสังคมด้วย

ประเด็นสุดท้ายเป็นการนำเสนอภาพแทนชายไทยเชื้อสายจีนที่มีลักษณะเป็นคนรักครอบครัวนั้น พบว่าปรากฏซ้ำชุดไม่ต่างจากสื่อละครโทรทัศน์ วรรณกรรมหรือภาพยนตร์ที่นำเสนอเกี่ยวกับความเป็นลูกชายคนไทยเชื้อสายจีนในเรื่องอื่น ๆ ที่เคยมีมา เพียงแต่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ได้แทรกบางประเด็นให้ผู้ชมถูกคิดว่าแท้จริงแล้วความรักอาจเป็นเพียงข้ออ้างของการที่ต้องการปิดบังความจริงบางอย่างก็ได้ แต่ยังคงยึดภาพเสนอเดิมของความรักคือการปกป้องคนในครอบครัว ใส่ใจ ช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกันแนกเช่นเดิม เนื่องจากผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เลือกที่จะตอกย้ำอุดมการณ์เดิมในประเด็นการเป็นผู้กตัญญูต่อพี่น้องและคนในสายเลือด ซึ่งผู้ชมจะได้ซึมซับภาพความเป็นคนดี ความเสียสละ และความเป็นผู้นำผ่านตัวละครชายไทยเชื้อสายจีนในสังคมให้ได้รับรู้

ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เป็นเพียงการวิเคราะห์ภาพแทนของตัวละครชายไทยเชื้อสายจีนเท่านั้น ควรมีการศึกษาภาพแทนของตัวละครหญิง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผ่านงานวรรณกรรมหรือละครไทยหรืออาจจะเป็นตัวละครเพศสถานะอื่น ๆ ในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน เพื่อทำให้เห็นมุมมองที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้หากมีการเปรียบเทียบระหว่างละครไทยกับละครต่างประเทศ อาจทำให้เห็นความแตกต่างของค่านิยมที่ชัดเจนมากขึ้น และทำให้เข้าใจถึงประเด็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- นิโลบล วงศ์ภัทรนนท์. (2564). จาก ลอดลายมังกร สู่ เลือดชั้นคนจาก:การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 29(2), 92-99
- บุญยง สุขหาพจน์. (2562). แนวคิดทฤษฎีการเล่าเรื่องกับค่านิยมคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ เรื่อง เลือดชั้นคนจาก. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10. (หน้า 746-754). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. เข้าถึงได้จาก <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/6305/1/1952-3899-1-SM%281%29.pdf>
- ปรีดา อัครจันทโชติ. (2018). **ความเป็นจีนในละครโทรทัศน์ไทย**. วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 36(1), 1-20.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
- วิภาวี สุวิมลวรรณ. (2561). ผู้ประกอบการไทยเชื้อสายจีนในบริบทของการสร้างมโนทัศน์ความเป็นไทยระหว่างพ.ศ.2488-2500. วารสารธุรกิจปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 10(1), 213-215.
- วิลาสินี พิพิธกุล. (2544). **ผู้หญิงกับเทคโนโลยีข่าวสาร : แนวทฤษฎีและข้อเสนอแนะสตรีศึกษา 2 : ผู้หญิงกับ ประเด็นต่าง ๆ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- เลียว เสถียรสุด. (2510) **ประวัติวัฒนธรรมจีน**. กรุงเทพมหานคร : นานมี.
- สุชาดา ตันตะสุรฤกษ์. (2532) **โพยก๊วน : การส่งเงินกลับประเทศโดยชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ อาชาสมประสงค์. (2554). ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย. ศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 6(12), 1-13

ภาษาอังกฤษ

- Hall, S. (1997). **The work of representation**. Representation: Cultural representations and signifying practices, 2, 13-74.